

International Congress on Economics, Management and Business Studies

Hosted Online from New York, USA

Date: 23rd March, 2026

Website: <https://econferencia.com>

MAKTABLARDA DAVLAT TILIDA ISH YURITISHNING AHAMIYATI VA AMALIY MASALALARI

Rasulova Malika

Toshkent viloyati Toshkent tumani 20-maktab direktori

Annotatsiya:

Ushbu ilmiy maqolada umumta'lim maktablarida davlat tilida ish yuritishning nazariy asoslari, huquqiy-me'yoriy bazasi hamda amaliy muammolari kompleks tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida ta'lim muassasalarida rasmiy hujjatlarni yuritishda uchraydigan kamchiliklar aniqlanib, ularni bartaraf etishning samarali mexanizmlari taklif etiladi. Shuningdek, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish orqali ish yuritish jarayonlarini takomillashtirish masalalari yoritiladi.

Kalit so'zlar: davlat tili, ish yuritish, ta'lim tizimi, hujjatlar, maktab boshqaruvi, til siyosati.

Kirish

Bugungi globallashuv sharoitida milliy tilni rivojlantirish va uning nufuzini oshirish har bir davlatning ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasida davlat tili sifatida o'zbek tilining maqomi mustahkamlangan bo'lib, barcha sohalarda, jumladan ta'lim tizimida ham undan to'laqonli foydalanish talab etiladi.

Maktablar jamiyatning asosiy tarbiyaviy va ma'rifiy maskani sifatida davlat tilining amaliy qo'llanishida muhim o'rin tutadi.

Ta'lim tizimi, xususan umumta'lim maktablari, davlat tilining amaliy qo'llanishini ta'minlovchi asosiy ijtimoiy institutlardan biridir. Maktablarda olib

International Congress on Economics, Management and Business Studies

Hosted Online from New York, USA

Date: 23rd March, 2026

Website: <https://econferencia.com>

boriladigan barcha hujjatlar, buyruqlar, hisobotlar va yozishmalar davlat tilida yuritilishi orqali nafaqat qonuniy talablar bajariladi, balki yosh avlodga til madaniyati ham singdiriladi.

Mavzuga oid ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ish yuritish madaniyati tilshunoslik, boshqaruv va pedagogika fanlari kesishgan nuqtada shakllanadi. O'zbek tilshunoslari tomonidan rasmiy uslub, hujjat yozish qoidalari va terminologiya masalalari keng o'rganilgan.

Shuningdek, xorijiy tajribada ham davlat tilida ish yuritishning samarali modellari mavjud bo'lib, ular raqamlashtirish va standartlashtirishga asoslanganligi bilan ajralib turadi.

Davlat tilida ish yuritishning huquqiy asoslari

Mavzuga oid ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ish yuritish madaniyati tilshunoslik, boshqaruv va pedagogika fanlari kesishgan nuqtada shakllanadi. O'zbek tilshunoslari tomonidan rasmiy uslub, hujjat yozish qoidalari va terminologiya masalalari keng o'rganilgan.

O'zbek tilining davlat tili sifatidagi maqomi O'zbekiston Respublikasining "Davlat tili haqida"gi Qonuni bilan belgilangan. Mazkur qonunga ko'ra:

- davlat organlarida ish yuritish davlat tilida olib boriladi;
- hujjatlar rasmiy va adabiy til me'yorlariga mos bo'lishi shart;
- ta'lim muassasalarida davlat tilidan foydalanish majburiy hisoblanadi.

Shuningdek, Prezident qarorlari va hukumat hujjatlarida ham davlat tilining nufuzini oshirish bo'yicha aniq vazifalar belgilangan.

Maktablarda ish yuritish tizimi

Maktablarda ish yuritish quyidagi asosiy yo'nalishlarni qamrab oladi:

- buyruqlar va farmoyishlar chiqarish;

International Congress on Economics, Management and Business Studies

Hosted Online from New York, USA

Date: 23rd March, 2026

Website: <https://econferencia.com>

-
- o'quvchilar hujjatlarini yuritish (shaxsiy papkalar, jurnal va boshqalar);
 - pedagogik kengash bayonnomalari;
 - yozishmalar va hisobotlar.

Ushbu hujjatlarning barchasi davlat tilida yuritilishi zarur. Bu esa o'qituvchilar va rahbar xodimlardan yuqori darajada savodxonlik va mas'uliyatni talab etadi.

Amaliy muammolar

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, maktablarda davlat tilida ish yuritishda quyidagi muammolar uchraydi:

1. Til me'yorlariga rioya qilmaslik

Ba'zi hujjatlarda imlo va uslubiy xatolar uchraydi.

2. Andozaviy hujjatlarning yetishmasligi

Barcha maktablar uchun yagona standart shakllar mavjud emas.

3. Xodimlarning malaka darajasi yetarli emasligi

Ayrim pedagoglar rasmiy uslubda yozishda qiynaladilar.

4. Axborot texnologiyalaridan foydalanish darajasi pastligi

Elektron hujjat aylanishi to'liq yo'lga qo'yilmagan.

Muammolarni bartaraf etish yo'llari

Quyidagi chora-tadbirlar samarali hisoblanadi:

- davlat tilida ish yuritish bo'yicha malaka oshirish kurslarini tashkil etish;
- yagona hujjat andozalarini ishlab chiqish va joriy etish;
- elektron hujjat aylanish tizimini keng joriy qilish;
- til nazorati va monitoring tizimini kuchaytirish.

Zamonaviy ta'lim tizimida raqamlashtirish muhim o'rin tutadi. Elektron hujjat aylanish tizimlari orqali hujjatlarni saqlash, izlash va almashish jarayonlari sezilarli darajada yengillashadi.

International Congress on Economics, Management and Business Studies

Hosted Online from New York, USA

Date: 23rd March, 2026

Website: <https://econferencia.com>

Shuningdek, avtomatlashtirilgan tizimlar inson omili bilan bog‘liq xatolarni kamaytiradi va ish yuritish samaradorligini oshiradi.

Maktablarda davlat tilida ish yuritish nafaqat qonuniy talab, balki milliy qadriyatlarni asrash va rivojlantirishning muhim omilidir. Ushbu jarayonni takomillashtirish orqali ta’lim tizimida tartib-intizom, samaradorlik va madaniyat darajasi oshadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: O‘zbekiston, 2023.
2. “Davlat tili haqida”gi O‘zbekiston Respublikasi Qonuni. – T., 1989
3. Mahmudov N., Rafiyev A., Yo‘ldoshev I. Davlat tilida ish yuritish. – T.: O‘qituvchi, 2021.
4. Yuldasheva D. Davlat tilida ish yuritish: o‘quv-uslubiy qo‘llanma. – T.: Respublika ta’lim markazi, 2021.
5. Sobirova F. Davlat tilida hujjat yozish madaniyati va ish yuritish. – T.: Pedagogika, 2022.